

**VÝROČNÁ SPRÁVA
NADÁCIA POLIS ŽILINA
2025**

**Zodpovednosť je cena,
ktorú platíme za slobodu.**

ÚVODNÉ SLOVO

Vzdelanosť patrí medzi najväčšie šance 21. storočia. Vníname ju ako schopnosť rozumieť súvislostiam, odlišovať podstatné od nepodstatného a niesť zodpovednosť za vlastné rozhodnutia.

V Nadácii POLIS ju rozvíjame prostredníctvom verejného dialógu a stretnutí ľudí pri témach, ktoré presahujú individuálnu skúsenosť a dotýkajú sa rôznych oblastí spoločenského života.

Rok 2025 sme venovali pamäti, hodnotám a rozhodnutiam v hraničných situáciách – v dejinách, v spoločnosti aj v prostredí prírody, kde sa zodpovednosť a charakter nedajú predstierať.

Osobitnú pozornosť venujeme práci so žiakmi a študentmi: cez diskusie, projekcie a vzdelávacie formáty, ktoré podporujú argumentáciu, samostatné myslenie a hodnotové ukotvenie v čase neistoty.

Verejný dialóg považujeme za nevyhnutnú súčasť kultivovanej spoločnosti. Jeho systematické rozvíjanie tvorí jadro našej práce.

Našou ambíciou nie je ponúkať hotové odpovede, ale vytvárať priestor, v ktorom sa spoločnosť môže učiť myslieť, viesť dialóg a niesť zodpovednosť.

Na nasledujúcich stranách predstavujeme podujatia, témy a príbehy, prostredníctvom ktorých sme tieto hodnoty v roku 2025 uvádzali do konkrétnej podoby.

JAMES. 100 ROKOV SLOVENSKEHO HOROLEZECKÉHO SPOLKU

Storočnicu Slovenského horolezeckého spolku JAMES, založeného v roku 1921 vo Vysokých Tatrách, sme si pripomenuli podujatím venovaným jeho histórii a hodnotám. Počas sto rokov sa JAMES stal symbolom odvahy, spolupatričnosti a zodpovedného vzťahu k horám.

Program otvorila projekcia dokumentárneho filmu **JAMES** (2024) režiséra Pavla Barabáša. Nasledovala diskusia s osobnosťami spätými s činnosťou spolku a slovenským horolezectvom: **Igorom Kollerom**, bývalým predsedom SHS JAMES, **Jozefom Krištoffym**, aktívnym členom výkonného výboru a **Dagmar Hubovou**, nevestou Alexandra Hubu, ktorý v rokoch 1950 – 1952 viedol horolezeckú sekciu Slovenského ústredného výboru Sokola. Diskusiu moderoval **Ladislav Eliaš** z Rádia Regina Stred.

Rozhovor sa dotýkal začiatkov organizovaného horolezectva, historických zlomov 20. storočia aj súčasných výziev vrátane vplyvu klimatických zmien na vysokohorské prostredie. Súčasťou podujatia bola výstavka historických horolezeckých pomôcok Mikuláša Mlynárčika, jedného zo spoluzakladateľov spolku.

Podujatie pripomenulo hodnoty, na ktorých stojí horolezectvo – zodpovednosť, kontinuitu a rešpekt k hraniciam, prírodným aj ľudským.

70 ROKOV DOBROVOĽNEJ HORSKEJ ZÁCHRANY: ODKAZ FRANTIŠKA MRÁZIKA A VÝZVY PRE BUDÚCNOSŤ

Pri príležitosti 70. výročia vzniku dobrovoľnej horskej záchrany na Slovensku sme si v Nadácii POLIS pripomenuli jej hodnotové základy a uctili pamiatku Františka Mrázika st., žilinského rodáka a zakladateľa Tatranskej horskej služby. Jeho život a ľudský prístup formovali podobu dobrovoľnej záchrany a dodnes sú zdrojom inšpirácie pre ďalšie generácie.

Diskusia ponúkla pohľad na minulosť, súčasnosť aj budúcnosť dobrovoľnej horskej služby. O svoje skúsenosti sa podelili **František Mrázik ml.**, predseda Dobrovoľného zboru Tatranská horská služba, a **Štefan Smrekovský**, predseda Horskej služby Malá Fatra a celoslovenskej organizácie Horská služba. Diskusiu moderoval **Ladislav Eliaš** z Rádia Regina Stred.

Rozhovor sa dotkol začiatkov organizovanej záchranskej práce, každodenného nasadenia v náročnom teréne, psychickej a fyzickej pripravenosti záchranárov, ako aj spolupráce s profesionálnymi zložkami. Významnou témou boli aj súčasné výzvy – klimatické zmeny, rastúca návštevnosť horského prostredia a potreba osloviť novú generáciu dobrovoľníkov.

V nadväznosti na toto podujatie sme pripravili aj samostatnú prednášku a diskusiu pre študentov s Františkom Mrázikom ml., zameranú nielen na dobrovoľnú záchranu, ale i Tatry ako priestor zodpovednosti a spolupráce.

Tieto stretnutia potvrdili, že dobrovoľná horská záchrana stojí na službe a dlhodobej oddanosti ľuďom aj krajine.

DESIATKOVÝ KRÁĽ – ETICKÉ DILEMY HOROLEZECTVA

Horolezectvo nie je len o výkone a prekonávaní hraníc, ale aj o rozhodnutiach, v ktorých sa preveruje charakter, zodpovednosť a etika konania.

Pre študentov sme pripravili projekciu dokumentárneho filmu **Desiatkový kráľ** (2023) režiséra Pavla Barabáša, ktorý zachytáva výnimočnú lezeckú cestu Jozefa Krištoffyho, jedného z najúspešnejších súčasných slovenských horolezcov. Jeho výstup na tatranskú hákovačku Hazard, realizovaný bez pridaných nitov a len s vlastným istením, poukazuje na rešpekt k prírode a tradičným horolezeckým hodnotám.

Po filme nasledovala diskusia s **Jozefom Krištoffym**, ktorú moderoval **Ladislav Eliaš** z Rádia Regina Stred. Rozhovor sa sústredil na etické dilemy v extrémnych podmienkach – od rozhodovania medzi pomocou spolulezcovi a vlastným prežitím, cez tlak vyčerpania až po otázky dôvery a zodpovednosti voči blízkym.

Diskusia sa dotkla aj širších súvislostí, najmä vplyvu komercie na moderné horolezectvo a otázky, aké hodnoty dnes tento šport sprostredkúva mladej generácii.

Podujatie bolo súčasťou vzdelávacieho programu pre školy a ukázalo, že etické postoje formované v horách majú význam aj v každodennom živote.

— Ďakujeme za veľmi inšpiratívne rozprávanie nielen o horách a dilemách. Filmové zábery sú fascinujúce a nahliadnutie do sveta lezenia veľmi podnetné. Za *Gymnázium bilingválne Žilina* Silvia Furmanová

MÔJ ŽIVOT S PRÍRODNÝMI KMEŇMI

Hostom podujatia bol režisér, scenárista a cestovateľ **Pavol Barabáš**. Program tvorilo jeho filmové rozprávanie, diskusia a projekcia filmu **Každý potrebuje svoj kmeň** (2025). Podujatie moderoval **Ladislav Eliaš**.

Tvorba Pavla Barabáša dlhodobo smeruje do prostredí, kde sa zachovali pôvodné formy spolunažívania človeka s prírodou. Vo svojich filmoch dokumentuje kmeňové spoločenstvá v Ázii, Afrike a Amazónii a sleduje hodnoty, na ktorých stáli – spolupatričnosť, vzájomná závislosť a zodpovednosť voči komunite.

Diskusia sa sústredila na príčiny zániku týchto spoločenstiev, dôsledky civilizačného tlaku a otázku, čo môže ich skúsenosť znamenať pre dnešnú spoločnosť. Osobitná pozornosť patrila najnovšiemu filmu, ktorý vznikol počas expedície do Južného Sudánu a sústreďuje sa na to, ako v extrémnych podmienkach vzniká, funguje a zlyháva ľudské spoločenstvo.

Podujatie otvorilo priestor na uvažovanie o tom, čo sa z našej civilizácie vytráca – a prečo má zmysel tieto otázky klásť práve dnes.

KOMENSKÉHO CESTA K MÚDROSTI A ĽUDSKOSTI

Pri príležitosti Dňa učiteľov sme pripravili podujatie venované odkazu Jana Amosa Komenského, jednej z kľúčových osobností európskeho humanizmu a pedagogického myslenia. Jeho životná skúsenosť, formovaná osobnými stratami aj spoločenskými zlomami, zostáva trvalou výzvou premýšľať o vzťahu vzdelania, morálky a zodpovednosti.

Diskusie sa zúčastnili **Miroslava Poláková**, znalkyňa života a diela J. A. Komenského, pedagogička a spisovateľka, a **Daniel Pastirčák**, kazateľ Cirkvi bratskej, básnik a esejista. Podujatie moderoval **Jaroslav Valent**, šéfredaktor Historickkej revue.

Rozhovor sa sústredil na morálne dilemy, ktorým Komenský čelil – medzi vierou a rozumom, lojalitou ku komunite a univerzálnym humanizmom, túžbou po návrate do vlasti a realitou exilu. Otvorené boli aj súčasné otázky vzdelávania: formovanie charakteru popri intelektu, zodpovednosť pedagógov v prostredí dezinformácií a význam kritického myslenia.

Program bol realizovaný formou dvoch po sebe nasledujúcich diskusií určených pre rôzne školské skupiny, s cieľom vytvoriť priestor na hlbší a adresnejší rozhovor so študentmi.

Podujatie ukázalo, že Komenského odkaz nie je historickou témou, ale živým rámcom pre uvažovanie o vzdelaní a morálnej orientácii dneška.

— Komenský na nás svítil svým duchom i dnes. Byla to krásna symbióza duší a vedomostí. *Miroslava Poláková*

NOVINÁR V PRVEJ LÍNII

Vojnová a krízová žurnalistika patrí medzi najnáročnejšie oblasti novinárskej práce. Okrem fyzického ohrozenia prináša aj zásadné etické a morálne dilemy, ktorým čelia reportéri v konfliktných zónach a pri mimoriadnych udalostiach.

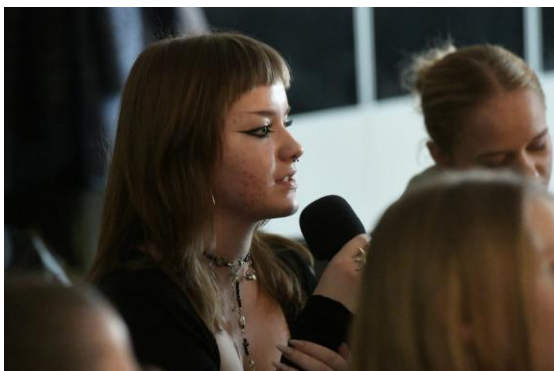
Diskusia sa zúčastnili **Juraj Mravec st.**, publicista, novinár a filantrop, **Juraj Mravec ml.**, fotograf, kameraman a režisér a **Andrej Bán**, publicista, reportér a fotograf, ktorý podujatie zároveň moderoval.

Rozhovor priniesol autentické svedectvá o rozhodovaní v teréne, o hraniciach medzi pomocou a profesionálnym odstupom, ako aj o psychických dôsledkoch dlhodobého pôsobenia v prostredí násilia a ľudského utrpenia. Reflexie hostí ukázali, že práca novinára v krízových oblastiach formuje nielen verejné porozumenie udalostiam, ale aj samotného novinára – ako profesionála i človeka.

Podujatie malo výrazný vzdelávací rozmer. Pre školy sme pripravili dve samostatné diskusie a zároveň sme ho sprístupnili aj širokej verejnosti.

— Veľmi pekne ďakujeme za priblíženie práce, ktorú robia ľudia ako pán Juraj Mravec st. a ml. a pán Bán. Bežní ľudia si nedokážu predstaviť, čo to obnáša. *Študenti a pedagógovia Gymnázia na Varšavskej ceste*

MILADA HORÁKOVÁ: ŽENA, KTORÚ NEZLOMILI

Spomienkové podujatie bolo venované obetiam politických procesov komunistického režimu a 75. výročiu justičnej vraždy Milady Horákové, jednej z najsilnejších symbolických postáv zápasu za slobodu, pravdu a spravodlivosť v povojnovom Československu.

Diskusie sa zúčastnili **Soňa Gyarfašová**, novinárka a autorka knihy *Nenechali sa zlomiť* a **Luděk Navara**, novinár, dokumentarista a historik z organizácie Paměť. Podujatie moderoval **Jaroslav Valent**, šéfredaktor Historickéj revue.

Program doplnila prezentácia knihy *Nenechali sa zlomiť* (Ikar, 2024), projekcia fotografií **Katariny Acél Gálikovej**, videovýpovede politických väzňov a čítanie úryvkov z ich listov. Prostredníctvom osobných svedectiev priblížil skúsenosť ľudí, ktorí čelili väzeniu, perzekúciám a popravám, no odmietli vzdať sa vlastného presvedčenia.

Podujatie pripomenulo, že politické represie po roku 1948 neboli výnimkou, ale systémovým nástrojom moci namiereným proti slobodnému mysleniu. Zároveň otvorilo otázku osobnej odvahy v situáciách, keď moc požaduje poslušnosť a mlčanie. Ukázalo, že príbehy politických väzňov a obetí justičných vrážd nie sú len svedectvom minulosti, ale varovaním pred krehkosťou právneho štátu a pripomienkou, že sloboda a spravodlivosť sa nezaobídu bez občianskej zodpovednosti. Určené bolo žiakom a študentom a zároveň bolo otvorené aj širokej verejnosti.

— Ďakujem, že sme mali možnosť aj mladým ľuďom a študentom predstaviť príbehy politických väzňov z 50. rokov. Aj ich nezlomnosť. *Soňa Gyarfašová*

— Děkuji za pozvání a organizaci debaty o těžkých tématech. Navzdory tomu se ukázalo, že studenti se zájmem celou debatu sledovali a byli aktivní. Což je dobře! *Luděk Navara*

KEĎ SA KLAMSTVÁ STANÚ ZBRAŇOU

Podujatie bolo venované téme hybridnej vojny a manipulácie verejnej mienky prostredníctvom dezinformácií. Diskusia nadväzovala na projekciu dokumentárneho filmu **Veľký vlastenecký výlet** (2025) režiséra Robina Kvapila, ktorý mapuje stret presvedčení založených na klamstvách s realitou vojny na Ukrajine.

Hosťami diskusie boli **Jakub Drocár**, producent filmu a **Peter Pöthe**, psychiatier. Podujatie moderoval **Jaroslav Valent**, šéfredaktor Historickkej revue.

Film sleduje trojicu ľudí, ktorí spochybňovali realitu ruskej agresie a spolu s filmárskym tímom vycestovali priamo do vojnových oblastí. Konfrontácia s dôsledkami vojny sa stala východiskom pre diskusiu o zodpovednosti médií, sile propagandy a psychologických mechanizmoch, ktoré umožňujú prijímať klamstvo ako pravdu.

Rozhovor sa zameriaval na hranice dokumentárnej tvorby, etické otázky práce s účastníkmi filmu a dopady dezinformácií na jednotlivcov aj spoločnosť. Osobitná pozornosť patrila tomu, ako hybridná vojna zasahuje aj ľudí mimo bojových zón. Podujatie poukázalo na význam kritického myslenia a mediálnej gramotnosti v čase, keď sa klamstvo stáva nástrojom moci.

— Velmi děkuji za neuvěřitelně podnětnou diskusi po promítání našeho filmu. Takovéto zkušenosti jsou silnou motivací pro naše další projekty. Moc si vážím vašeho přijetí. *Jakub Drocár*

17. NOVEMBER: SLOBODA A ZODPOVEDNOSŤ

17. novembru sa v Nadácii POLIS venujeme opakovane ako príležitosti hovoriť s mladými ľuďmi o slobode a zodpovednosti v konkrétnych súvislostiach.

Diskusné podujatie pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva a Dňa boja za slobodu a demokraciu bolo venované otázke, ako sa tieto hodnoty premietajú do každodenného života demokratickej spoločnosti.

Hostami diskusie boli **Andrej Bán**, reportér a dokumentárny fotograf, ktorý podujatie zároveň moderoval, **Peter Fiabáne**, primátor mesta Žilina, **Sylvia Porubánová**, sociologička a riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva a **Tomáš Zálešák**, politológ a vysokoškolský pedagóg. Súčasťou programu bol aj hudobný vstup **Jozefa Moresa**.

Diskusia sa zamerala na to, ako sa demokracia prejavuje v osobných rozhodnutiach, vo vzájomnom rešpekte, v ochrane ľudských práv, v úlohe slobodných médií a v ochote niesť dôsledky vlastných činov. Zaznelo, že sloboda nie je samozrejmosťou, ale hodnotou, ktorá stojí na právnom štáte, aktívnych občanoch a úcte k dôstojnosti každého človeka.

Podujatie sme tentoraz organizovali v spolupráci s mestom Žilina a pod záštitou primátora mesta. Diskusia bola prednostne určená žiakom 8. a 9. ročníka základných škôl.

— Ďakujem za príležitosť vrátiť sa k 17. novembru, skvelé podujatie a slobodná diskusia. *Peter Fiabáne*

DOKUMENTÁRNE PROJEKCIE A DISKUSIE S VERONIKOU HOMOLOVOU TÓTHOVOU

V roku 2025 sme si pripomenuli 80. výročie konca druhej svetovej vojny. Pri tejto príležitosti sme pokračovali v spolupráci s dokumentaristkou, spisovateľkou a reportérkou **Veronikou Homolovou Tóthovou**, ktorá sa dlhodobo venuje spracúvaniu osobných príbehov ľudí postavených pred extrémne morálne rozhodnutia.

Séria dokumentárnych projekcií a diskusií otvorila témy občianskej odvahy, zodpovednosti, mlčania aj odporu v podmienkach totalitného násillia. Druhú svetovú vojnu predstavila nie ako vzdialenú historickú udalosť, ale ako skúsenosť, ktorá preverovala hranice ľudskosti a individuálnej zodpovednosti.

V priebehu roka sme žiakom premietli dokumentárne filmy: *Anna Malinová – Bezpečný úkryt pre Gabčíka*; *Ruky na skle*; *Heydrich a 74 žien*; *Atentát na Heydricha – Príbeh Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša*; *Naša Líza*; *Večný nepriateľ – príbeh Otta Šimka*.

Diskusie nadväzujúce na projekcie vytvorili priestor na reflexiu pamäti, historickej zodpovednosti a otázok, ktoré zostávajú aktuálne aj v súčasnosti. Séria potvrdila, že osobné príbehy a zdokumentované svedectvá udržiavajú pamäť živú a zároveň formujú zodpovednosť.

— Ďakujem Nadácii POLIS, že dáva úžasnú možnosť študentom zistiť viac o našich dejinách. Vďaka tomu môžu zistiť, ako sa ich dotýkajú, premýšľať o motiváciách odvážnych, statočných, ale aj páchatel'ov. *Veronika Homolová Tóthová*

RUKY NA SKLE: ODKAZ NICHOLASA WINTONA A MARIE SCHMOLKOVEJ

Projekcia dokumentárneho filmu *Ruky na skle* (2019) a následná diskusia sa uskutočnili za osobnej účasti autorky. Film rozpráva príbeh tzv. Wintonových detí a ich rodičov – ľudí, ktorí v roku 1939 stáli pred rozhodnutím poslať svoje deti do bezpečia, často s vedomím definitívneho odlúčenia.

Prostredníctvom výpovedí piatich zachránených detí zachytáva film ich cestu vlakom, život v exile aj trvalú stopu odlúčenia. Symbolom týchto rozlúčok sa stali „ruky na skle“ – posledný dotyk rodičov a detí cez okno vlaku.

Diskusia sa sústredila na tému občianskej odvahy a morálnych rozhodnutí v čase ohrozenia. Pripomenula humanitárny odkaz Nicholasa Wintona, Marie Schmolckovej a ďalších, ktorí svojím konaním zachránili stovky detí.

Podujatie ukázalo, že aj v situáciách bez dobrých riešení môže mať osobné rozhodnutie zásadný význam pre osudy iných.

— Ďakujeme za silný a emotívny zážitok, ktorý nás obohatil o nové informácie. *Študenti a pedagógovia Gymnázia sv. Františka z Assisi*

— Ďakujem za úžasnú besedu. Študenti boli veľmi vnímaví a mali množstvo otázok. Veľmi sa ich dotklo aj to, že tzv. Wintonove deti boli v ich veku a vo veku ich mladších súrodencov. Ďakujem, že som to mohla zažiť. *Veronika Homolová Tóthová*

ANNA MALINOVÁ – BEZPEČNÝ ÚKRYT PRE GABČÍKA

Beseda a projekcia dokumentárneho filmu *Anna Malinová – Bezpečný úkryt pre Gabčíka* (2022) sa uskutočnili za osobnej účasti autorky. Film, ktorý vznikol osem rokov, je poctou žene, na ktorú sa desaťročia nespravodlivo zabúdalo.

Anna Malinová počas druhej svetovej vojny ukrývala Jozefa Gabčíka pred atentátom na Reinharda Heydricha a poskytla mu pomoc aj po útoku. Za svoju odvalu zaplatila najvyššiu cenu – v októbri 1942 bola popravená v koncentračnom tábore Mauthausen.

Film zároveň otvára tému oneskorenej pamäti: dcéra Anny Malinovej sa o činoch svojej matky dozvedela až po roku 1989. Príbeh pripomenul, že odboj nestál len na známych menách, ale aj na tichých, rozhodujúcich skutkoch jednotlivcov, bez ktorých by odpor nebol možný.

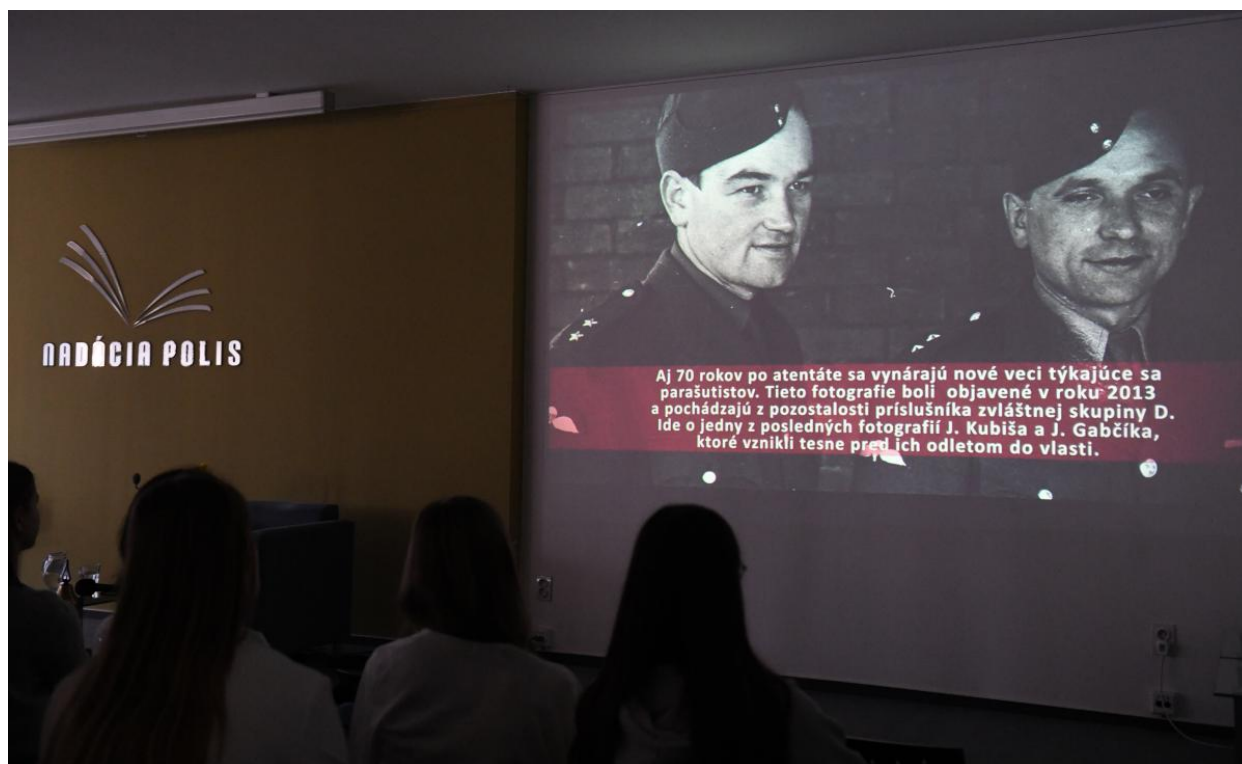
ATENTÁT NA HEYDRICHA – PRÍBEH JOZEFA GABČÍKA A JANA KUBIŠA

Projekcia dokumentárneho filmu *Atentát na Heydricha* (2013) a následná diskusia sa uskutočnili za osobnej účasti autorky. Film mapuje jeden z najvýznamnejších odbojových činov druhej svetovej vojny a pripomína nielen samotný atentát, ale aj sieť pomoci obyčajných ľudí, ktorí parašutistom poskytovali úkryt a podporu.

Osobitná pozornosť bola venovaná udalostiam po atentáte – prenasledovaniu odbojárov, ich poslednému boju v krypte pravoslávneho chrámu a tragickým dôsledkom zrady. Diskusia otvorila aj nové archívne zistenia a osudy rodín, ktoré niesli následky odporu voči nacistickému režimu.

Podujatie predstavilo skutok ako príklad osobnej odvahy a solidarity v čase, keď odpor voči zlu znamenal takmer istú smrť.

— Ďakujeme za možnosť dozvedieť sa, zamyslieť sa, precítiť príbeh ľudí, ktorí si vážili slobodu. Bolo to veľmi inšpiratívne. *Žiaci 9.A ZŠ Hôrky*

HEYDRICH A 74 ŽIEN

Dokument *Heydrich a 74 žien* (2017) sa vracia k udalostiam po atentáte na Reinharda Heydricha a odhaľuje jednu z najtemnejších kapitol nacistického násillia – neľudské medicínske experimenty so sulfonamidmi na 74 poľských odbojárskych ženách v koncentračnom tábore Ravensbrück.

Film prepája historické súvislosti s osobnými svedectvami obetí, vrátane výpovede lekárky Wandy Póltawskej, poslednej žijúcej obete týchto pokusov. Diskusia sa zamerala na zneužitie medicíny v totalitnom systéme, zodpovednosť odborníkov a dôsledky mlčania.

Podujatie pripomenulo, že porušenie etických princípov v mene ideológie má dlhodobé a ničivé následky – pre jednotlivcov aj pre spoločnosť.

NAŠA LÍZA

Dokument *Naša Líza* (2024) rozpráva príbeh osemnásťročnej partizánky Elisabeth Blaho, prezývanej Lisette, ktorá sa spolu so svojou rodinou zapojila do Slovenského národného povstania. Ako prieskumníčka pôsobila v brigáde Jánošík a po udaní bola zatknutá, kruto vypočúvaná a popravená pri masakri na Krtičnej v decembri 1944.

Napriek mučeniu neprezradila žiadne informácie o odboji ani o ľuďoch, ktorí jej pomáhali. Jej meno bolo na pamätník francúzskych bojovníkov v SNP doplnené až po osemdesiatich rokoch.

Diskusia s autorkou dokumentu po projekcii pripomenula, že dejiny povstania netvoria len známe mená, ale aj tiché, často zabudnuté príbehy osobnej odvahy mladých ľudí.

VEČNÝ NEPRIATEĽ – PRÍBEH OTTA ŠIMKA

Dokument *Večný nepriateľ – príbeh Otta Šimka* sleduje život muža, ktorý ako mladý Žid prežil prenasledovanie, väzenie, stratu blízkych a zapojenie do Slovenského národného povstania. Po vojne pôsobil ako právnik a novinár, no aj v komunistickom režime čelil perzekúciám a sledovaniu.

Film zachytáva jeho spomienky na vojnu, partizánsky boj a morálne dilemy, pred ktorými stál v extrémnych situáciách. Významnou rovinou je aj príbeh jeho otca – sudcu, ktorý po vojne vyniesol rozsudok nad jedným z hlavných organizátorov deportácií Židov zo Slovenska.

Diskusia s autorkou prepojila osobnú historickú skúsenosť so súčasnými otázkami pamäti, morálky a občianskej zodpovednosti.

Súčasťou podujatia bolo aj vyhodnotenie študentskej eseistickej súťaže, čím sa historické témy prirodzene prepojili so súčasným premýšľaním mladých ľudí.

— Ďakujem za nové informácie, možnosť zamyslieť sa nad nimi, precítiť príbeh Otta, ktorý si zažil ťažké časy. Bolo to veľmi inšpiratívne. *Zdenko Kucharik*

— Ďakujem študentom a pedagógom, že prišli a pýtali sa. Otov príbeh je dôležitým príbehom o tom, ako ľahko z nás režim vyrobí nepriateľa. *Veronika Homolová Tóthová*

ESEJ AKO NOVÁ SKÚSENOSŤ

V rámci projektu Morálne dilemy sme v roku 2025 zorganizovali esejistickú súťaž pre študentky a študentov, zameranú na rozvoj samostatného myslenia, formulovanie vlastných postojov a uchopenie náročných etických a spoločenských tém. Písanie eseje sme ponúkli ako priestor pre slobodné premýšľanie – mimo schém správnych odpovedí a jednoznačných záverov.

Do súťaže sa zapojilo 70 mladých autoriek a autorov, ktorí si mohli vybrať z tematických okruhov navrhnutých pedagógmi. Eseje posudzovala odborná porota. Najlepšie práce sme odmenili počas verejného podujatia Večný nepriateľ – príbeh Otta Šimka, kde sa prirodzene prepojili s témami pamäti, zodpovednosti a morálneho rozhodovania.

Zmyslom aktivity nebolo rozvíjať len jazykové zručnosti. Esej sa stala nástrojom prehlbovania samostatného myslenia a úsudku.

Tematické okruhy súťaže:

- Novinár v prvej línii – etické dilemy vojnového a krízového spravodajstva
- Komenského cesta k múdrosti a ľudskosti – humanistické ideály a ich aktuálnosť dnes

Ukážka z víťaznej eseje, ktorú autor Michal Labaj prečítal na podujatí:

„Odfotiť, či neodfotiť? Zverejniť, či nezverejniť?“

Ktorý reportér sa zachoval správne?

Myslím, že obaja.“

Táto esej presvedčivo ukázala, že aj mladí ľudia dokážu pomenovať morálne dilemy bez zjednodušovania a bez potreby jednoznačných odpovedí – s citom pre zložitosť situácií, v ktorých sa rozhoduje o ľudskosti.

ŠTUDENTSKÁ EXHIBIČNÁ DEBATA

EÚ by mala uprednostniť ochranu životného prostredia na úkor ekonomického rastu. Áno alebo nie?

V rámci podpory kritického myslenia a kultivovanej verejnej diskusie sme zorganizovali verejnú študentskú debatu založenú na princípoch akademickej debaty. Študenti diskutovali na základe argumentov vychádzajúcich z relevantných zdrojov a podľa vopred stanovených pravidiel.

Debatu moderoval **Viktor Tanító**, pedagóg, bývalý debatný tréner, rozhodca a člen Slovenskej debatnej asociácie. Debatérmi boli **študentky a študenti** Gymnázia na Varšavskej ceste, ktorí obhajovali zadanú tézu a Gymnázia bilingválneho v Žiline, ktorí prezentovali odlišný názor.

Argumenty oboch tímov hodnotili **Miloš Dudáš**, riaditeľ Krajského pamiatkového úradu v Žiline, a **Gabriela Kalašová**, environmentalistka a bývalá riaditeľka Správy Národného parku Malá Fatra.

Debata predstavila model vecnej výmeny názorov, v ktorej majú obe strany rovnaký priestor na prezentáciu argumentov a kde rozhodovanie vychádza z kvality argumentácie, nie z osobných postojov. Podujatie prispelo k popularizácii aktuálnych spoločenských tém a k rozvoju kultúry verejnej diskusie medzi mladými ľuďmi.

— Sme radi za príležitosť debatovať a otvoriť túto tému v spoločnosti. *Richard, Jakub, Oliver*

— Ďakujem za možnosť byť medzi aktívnymi mladými ľuďmi. Ich schopnosť konštruktívne diskutovať a formulovať svoje názory je obdivuhodná. *Gabriela Kalašová*

— Vyjadrujeme mimoriadnu spokojnosť s úrovňou aktivít, ktorých sme sa mali možnosť zúčastniť postupne so žiakmi 2., 3. aj 4. ročníka. Prednášatelia, či odborníci, ktorí sprostredkovali témy a s ktorými mohli naši žiaci diskutovať boli vynikajúci, podnietili ďalšie debaty medzi účastníkmi aktivít a aj následne v škole s učiteľmi rozoberali niektoré témy na hodinách. Máme záujem o ďalšie pokračovanie, lebo len priamy kontakt s expertmi z rôznych oblastí života otvára mladým ľuďom oči a umožňuje iný typ vzdelávania než v škole. — *Mgr. Janka Mládenková, riaditeľka, Gymnázium bilingválne, T. Ružičku, Žilina*

ROVESNÍCKA PSYCHOLOGICKÁ PRVÁ POMOC

V spolupráci so Slovenským Červeným krížom sme pre študentky a študentov nižších ročníkov stredných škôl zorganizovali viaceré vzdelávacie stretnutia zamerané na rovesnícku psychologickú prvú pomoc. Program vychádzal z presvedčenia, že podpora medzi rovesníkmi zohráva v období dospievania kľúčovú úlohu a môže výrazne prispieť k včasnej pomoci v náročných životných situáciách.

Vzdelávanie poskytlo mladým ľuďom základné poznatky a praktické zručnosti v oblasti psychologickej prvej pomoci – ako byť vnímavým a súcitným podporujúcim, ako aktívne počúvať, ponúknuť pomoc bez vytvárania závislosti a zároveň nezabúdať na starostlivosť o vlastnú psychickú rovnováhu. Dôležitou súčasťou programu bolo aj rozpoznanie situácií, v ktorých je potrebné zapojiť odbornú pomoc a prepojiť sa na ďalšie podporné mechanizmy.

Stretnutia prebiehali interaktívnou formou a boli prispôbované veku a potrebám účastníkov. Prispeli k posilneniu ich citlivosti, zodpovednosti a schopnosti reagovať na psychickú záťaž v prostredí školy aj medzi rovesníkmi. Program potvrdil význam starostlivosti o duševné zdravie mladých ľudí ako súčasť vzdelávania aj prevencie.

ŽILINAMUN – MODELOVÁ SIMULÁCIA OSN

V roku 2025 bola Nadácia POLIS hostiteľom časti medzinárodného trojdňového podujatia ŽilinaMUN, konkrétne španielsky hovoriaceho výboru ESMUN. Tridsaťpäť študentiek a študentov zo Slovenska a Španielska sa počas trojdňovej simulácie zasadnutia OSN venovalo téme rodovej rovnosti na trhu práce.

Podujatie poskytlo mladým ľuďom priestor na rozvoj argumentačných schopností, diplomatického myslenia a kultivovanej diskusie v medzinárodnom prostredí. Nadácia POLIS ho podporila ako platformu pre vzdelávanie, dialóg a aktívne občianstvo v medzinárodnom kontexte.

ONLINE PRIESTOR A ZÁZNAMY

Väčšina podujatí Nadácie POLIS v roku 2025 prebiehala aj v online priestore. Diskusie, prednášky, projekcie a prezentácie kníh boli streamované a sú sprístupnené formou záznamov na našich online kanáloch, čím sa ich obsah dostal k publiku aj mimo fyzického priestoru podujatí. Digitálny formát nevnímame ako náhradu osobného stretnutia, ale ako jeho rozšírenie – spôsob, ako sprístupniť verejný dialóg širšej komunite a zachovať jeho obsah aj v čase.

Záznamy sú dostupné na: www.youtube.com/nadaciapolis

Aktuality zdieľame na: www.facebook.com/nadaciapolis

ZÁVEREČNÉ SLOVO

Rok 2025 nás utvrdil v tom, že kľúčové veci sa nedejú v komforte. V príbehoch odboja a pamäti, v rozhodnutiach novinárov v prvej línii, v službe horských záchranárov, v dilemách, ktoré prináša propaganda aj tlak na výkon, sa stále vraciame k tomu istému: k zodpovednosti.

Mladým ľuďom sme nechceli ponúkať hotové odpovede. Skôr priestor a nástroje, aby sa naučili klásť dobré otázky, overovať, argumentovať a premýšľať v súvislostiach. Aj preto veríme, že naša práca má zmysel.

Ďakujeme hosťom, partnerom, podporovateľom, školám, dobrovoľníkom aj návštevníkom, ktorí s nami tento rok vytvárali stretnutia – aj v čase, keď je verejný dialóg krehkejší než kedysi.

V roku 2025 sme zrealizovali 22 verejných a vzdelávacích podujatí, ktorých sa osobne zúčastnilo približne 2 000 ľudí, z toho viac ako 1 500 žiakov a študentov z ôsmich škôl zapojených do systematickej a dlhodobej spolupráce. Podujatia mali charakter opakovaných stretnutí a diskusií, ktoré umožnili ísť do hĺbky tém a budovať dôveru medzi hosťami a mladým publikom. Prostredníctvom online záznamov, sprístupnených bez časového obmedzenia, ich obsah naďalej oslovuje ďalšie publikum – nielen v Žiline, ale aj na celoslovenskej a medzinárodnej úrovni.

Chceme byť miestom vecného a rešpektujúceho dialógu, kde sa pamäť nemení na frázu a zodpovednosť sa berie ako cena za slobodu.

Veríme, že aj týmto drobným, trpezlivým úsilím môžeme prispieť k spoločnosti, ktorá si váži pamäť a dokáže viesť otvorený dialóg.

Svet nemá inú šancu ako teba.

ĽUDIA V NADÁCII POLIS

Správna rada:

Juraj Bohyník
Katarína Cibulková
Eric Andre Francois Maintenay
Vladimír Pirošík
Dana Prekopová

Revízorka: Zuzana Benková

Správkyňa: Milena Prekopová

Ďakujeme tým, ktorí s nami v roku 2025 spolupracovali:

Andrej Bán - moderovanie
Ladislav Eliaš - moderovanie
Lucia Faltinová – asistenčná podpora
Soňa Gyarfašová - moderovanie
Veronika Homolová Tóthová - filmové projekcie
Matej Janík - technické zabezpečenie
Richard Köhler - fotografovanie
Peter Kuchár - predaj kníh
Tibor Majerčík - grafika
Alena Pištíková – asistenčná podpora
Viktor Tanító - študentské debaty
Jaroslav Valent - moderovanie
Alica Virdzeková - literárne súťaže

Ďakujeme našim cteným hosťom, žiakom a študentom, dobrovoľníkom, ako aj všetkým, ktorí sa prišli porozprávať, vypočuť si hostí a premýšľať v súvislostiach.

Granty, darcovia, partneri

A2B s.r.o.
Mesto Žilina
Nadácia KIA
Žilinský samosprávny kraj
MARTECH-SLOVAKIA s.r.o.
RAFFAEL INSTITUT z.s.
HMZ s.r.o.
HOTEL BOSS
Kníhkupectvo Artforum

Školy

Základná škola, Kysucké Nové Mesto
Základná škola Hôrky
Základná škola Slovenských dobrovoľníkov
Základná škola V. Javorku
Gymnázium na Varšavskej ceste
Gymnázium bilingválne na ul. T. Růžičku v Žiline
Gymnázium sv. Františka z Assisi
Stredná odborná škola Sv. Jozefa Robotníka

Mediálni partneri

Rádio Regina Stred
Historická revue
.týždeň
Žilinský večerník
Žilinsko – Bytčiansko

S úctou ďakujeme všetkým ľuďom a organizáciám, ktorí nám darovali svoj čas, myšlienky a 2 % z dane.

Vaša dôvera a podpora nám umožňujú rozvíjať poslanie Nadácie POLIS – prepájať formálne a neformálne vzdelávanie, prehľbovať poznanie a vytvárať priestor pre dialóg medzi občanmi a odbornou verejnosťou.

ĎALŠIE INFORMÁCIE:

- Nadácia zamestnávala jedného zamestnanca v trvalom pracovnom pomere. Podľa potreby a typu projektov si odborné služby objednávala externe.
- Členovia správnej rady a revízor vykonávali svoje funkcie bez nároku na odmenu.
- Správkyňa nadácie spravovala nadáciu bez nároku na odmenu za výkon tejto funkcie.
- Účtovníctvo viedla externe firma zaoberajúca sa vedením účtovníctva komerčne.
- V roku 2025 nespravovala nadácia žiadny nadačný fond.
- V roku 2025 neboli vykonané žiadne zmeny v nadačnej listine.
- Výška nadačného imania k 31.12.2025 je 6 638 EUR

Príjmy podľa zdrojov a pôvodu	k 31.12.2025	
grantová dotácia / Mesto Žilina, Žilinský samosprávny kraj	16 400,00	
grantová dotácia / Nadácia KIA	6 700,00	
2%	6 853,73	
dary a príspevky od fyzických osôb	1 300,00	
dar RAFAEL INSTITUT z.s.	393,11	
vlastná činnosť	33 000,00	
príjmy celkom	64 646,84	

Výdavky	k 31.12.2025	v %
projekty a aktivity (podľa textovej časti)	49 261,70	98,28
administratívne a režijné výdavky	863,34	1,72
výdavky celkom		100,00

Kontakt:

NADÁCIA POLIS ŽILINA
Mariánske námestie 31
010 01 Žilina

Informácie:

Milena Prekopová
tel.: +421 905 409 384
e-mail: kancelaria@nadaciapolis.sk
www.facebook.com/nadaciapolis
www.youtube.com/nadaciapolis

2% - údaje potrebné na vyplnenie tlačív:

názov: NADÁCIA POLIS ŽILINA
IČO: 42390931

Ďalšie údaje:

IBAN: SK88 1100 0000 0029 4246 4238
Registrácia číslo: 203/Na-2002/1102

Text výročnej správy: Milena Prekopová
Fotografie: Richard Kóhler